

του Μιχαήλ Γ. Χούλη, Θεολόγου

Όλοι οι άνθρωποι, στη μέλλουσα Κρίση του κόσμου, θα κριθούν με μέτρο την αγάπη. Η κόλαση, άλλωστε, είναι το μαρτύριο τού να μην αγαπά κανείς και να μην αγαπιέται, σύμφωνα και με τον Ντοστογιέφσκι (Αδελφοί Καραμαζώφ, τόμος 2ος). 'Αγάπα και κάνε ό,τι θέλεις', διδάσκει ο ιερός Αυγουστίνος. Διότι η αληθινή αγάπη είναι εφευρετική, πάντοτε θέλει το καλό των άλλων, και δεν κατακρίνει κανέναν. «Ευτυχισμένοι όσοι με το σπέρτο της παρούσης ζωής» (την καθημερινή αγάπη-φως που προσφέρεται σ' αυτό τον κόσμο) «ανάψουν το φανό της αιωνιότητας» (την χαρισματική ένωση με το άκτιστο και μοναδικό φως του Χριστού στον παράδεισο), αναφέρει ο αείμνηστος ιεροκήρυκας Κωνσταντίνος Καλλίνικος (Τα θεμέλια της πίστεως, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλ. 1996). Αλλά και ο με Νόμπελ τιμηθείς, Γάλλος μυθιστοριογράφος και κριτικός Ανατόλ Φρανς, αναγκάστηκε να θεολογήσει, όταν είπε: «Αγαπάμε αληθινά μόνο όταν αγαπάμε χωρίς λόγο». Δηλαδή μας λέει στην ουσία πως «δεν υπάρχει αληθινή αγάπη εκεί που υπάρχει το συμφέρον» (βλ. και el.wikiquote.org/wiki/Αγάπη). Η αγάπη είναι λοιπόν απαραίτητη όταν επιθυμούμε να ζούμε με ποιότητα και όχι απλά να υπάρχουμε. Ο ίδιος ο Θεάνθρωπος προτρέπει: «Εντολή καινούργια σας δίνω: να αγαπάτε ο ένας τον άλλο. Καθώς αγάπησα εσάς, έτσι κι εσείς να αγαπάτε ο ένας τον άλλο. Με αυτό θα γνωρίσουν όλοι ότι είστε μαθητές μου, αν αγάπη έχετε ο ένας για τον άλλο» (Ιωάννου 13, 34-35). Το θεμέλιο επομένως, καθώς και η ενότητα της εκκλησιαστικής ζωής, βασίζονται στην αγάπη, που δεν είναι ατομιστική αλλά λειτουργική, συλλογική και δοξολογική του Θεού. Το μυστικό-μυστηριακό νόημα και η ουσία της ζωής δεν βρίσκεται μάλιστα σε μια γενική και απροσδιόριστη αγάπη της ανθρωπότητας, ή και των κανόνων που οφείλουν να την πλαισιώνουν, αλλά στη θυσιαστική αγάπη προς το πρόσωπο του άλλου, του συνανθρώπου και πλησίον μας, που είναι πολυτιμότερο παντός αγαθού. Η θαυμάσια αποκαλυπτική διδασκαλία του Χριστού, που αφορά στην εσχατολογική Κρίση του κόσμου, έχει ως εξής:

Αφού προηγουμένως ο Χριστός μίλησε για την πνευματική εγρήγορση που οφείλουν να έχουν οι καρδιακά παρθένοι, αφού τόνισε ότι οι ευεργετημένοι με τα τάλαντα-δωρεές του Παρακλήτου χρωστούν το να προσφέρουν στους συνανθρώπους τους την άνωθεν αυτή δωρεά, αναφέρεται τώρα στο μελλοντικό Τέλος και στην Δευτέρα Του έλευση συναρτώντας αυτήν, άμεσα, με την εδώ ζωή και την αγάπη που οφείλουμε συνεχώς και έμπρακτα να δείχνουμε σε όσους την έχουν ανάγκη. Δεν θα σωθούν, εξηγεί ο Χριστός, όποιοι κατέχουν (και επειδή κατέχουν) διάφορους τίτλους: θεολογικούς, τεχνικό-επιστημονικούς, κοινωνικούς κ.α., αλλά όσοι απλά και ρεαλιστικά προσφέρουν (εννοείται ατομικά και συλλογικά) στην πράξη, υλικά και ηθικο-πνευματικά, βοήθεια στους ενδεείς, τους πάσχοντες, τους πεινώντες και διψώντες, τους γυμνούς και τους περιθωριακούς, επειδή τους αγαπούν ελεύθερα και ανιδιοτελώς. Δεν είναι η πολυάσχολη ζωή μας, οι δραστηριότητες και οι ατομικές αρετές μας, οι «ικανότητές» μας που σώζουν, αλλά τα έργα αγάπης και η διακονία των αναγκασμένων συνανθρώπων μας. Η υπηρεσία προς τον πλησίον, που ανοίγει και τη θύρα της επουράνιας βασιλείας.

«Όταν λοιπόν έρθει ο Υιός του ανθρώπου (ο Ιησούς Χριστός, όπως τον είχε ονομάσει ως Μεσσία ο Δανιήλ) μέσα στη δόξα του, και όλοι οι άγγελοι μαζί του (ο

χρόνος της ελεύσεως του αδέκαστου Κριτή είναι άγνωστος και αιφνίδιος), τότε θα καθίσει πάνω στο θρόνο της δόξας του (ο Χριστός είναι ο Κύριος της δόξης). Και όλα τα έθνη θα συναχθούν μπροστά του (παραπέμπει σε προφητικές εικόνες από την Παλαιά Διαθήκη), και θα τους ξεχωρίσει μεταξύ τους όπως ακριβώς ο βοσκός ξεχωρίζει τους αμνούς από τις γίδες (επισημαίνεται εδώ από τον ευαγγελιστή Ματθαίο ότι ο άσημος ως προς την γέννησή Του και καταδικασθείς στο Σταυρό σαν εγκληματίας Ιησούς, θα εμφανισθεί ως ένδοξος πνευματικός βασιλιάς και ισχυρός κριτής στο τέλος της ιστορίας). Και θα στήσει αφενός τα πρόβατα από τα δεξιά του (ευνοϊκή θέση), αφετέρου τα ερίφια από τα αριστερά του (υποτιμητική θέση). Όπως ο βοσκός γνωρίζει καλά πόσα και ποια πρόβατα έχει και πόσα και ποια είναι τα ρίφια του (οι Ιουδαίοι βοσκοί χώριζαν τα πρόβατα από τα ρίφια τους, τα οποία ζώα την ημέρα έβοσκαν μαζί), έτσι και ο αρχιποιμένος των ανθρωπίνων καρδιών Ιησούς γνωρίζει απόλυτα (ως ετάζων καρδιάς και νεφρούς), με φυσική δηλονότι ευκολία, ποιοι είναι οι άγιοι και μετανοημένοι πιστοί και ποιοι είναι οι αμετανόητοι και άδικοι άνθρωποι. Τότε θα πει (και θα κρίνει απολύτως αντικειμενικά) ο βασιλιάς σ' αυτούς που είναι από τα δεξιά του (ως μια ακόμη και τελική πράξη φιλανθρωπίας και δικαιοσύνης ταυτόχρονα του Θεού, όχι ως νομική κίνηση): "Ελάτε οι ευλογημένοι του Πατέρα μου, κληρονομήστε την ετοιμασμένη για σας βασιλεία από την αρχή της δημιουργίας του κόσμου. Γιατί πείνασα και μου δώσατε να φάω, δίψασα και μου δώσατε να πιω, ήμουν ξένος και με περιμαζέψατε, γυμνός και με ντύσατε, ασθένησα και με επισκεφτήκατε, ήμουν σε φυλακή και ήρθατε προς εμένα". Τότε θα του αποκριθούν οι δίκαιοι λέγοντας: "Κύριε, πότε σε είδαμε να πεινάς και σε θρέψαμε, ή να διψάς και σου δώσαμε να πεις; Και πότε σε είδαμε ξένο και σε περιμαζέψαμε, ή γυμνό και σε ντύσαμε; Πότε σε είδαμε να είσαι ασθενής ή σε φυλακή και ήρθαμε προς εσένα"; Θα τους αποκριθεί τότε ο βασιλιάς: "Αλήθεια σας λέω, εφόσον το κάνατε σ' έναν από αυτούς τους αδελφούς μου τους ασήμαντους, σ' εμένα το κάνατε". Ταυτίζει δηλαδή ο Χριστός τον εαυτό Του με κάθε πονεμένο, αναγκεμένο, αναξιοπαθούντα και αδύναμο άνθρωπο, τους οποίους μάλιστα ελαχίστους στη ζωή αυτή ονομάζει αδελφούς Του (ήδη από την Π.Δ., το 1ο σκέλος των χρόνων της Θ. Οικονομίας, αναφέρεται ότι μια τέτοια άγια συμπεριφορά είναι κατά Θεόν). Ελάχιστοι υπονοούνται εδώ από τον Χριστό και οι μαθητές Του και κήρυκες της Βασιλείας του Θεού που θα υποστούν διώξεις, στερήσεις, παραγκωνισμούς, βασανιστήρια, θάνατο (βλ. Ματθ. 10, 10-42/ 10,42/ 24, 9-14).

Τότε θα πει και σ' αυτούς που θα είναι από τα αριστερά του: "Φύγετε από εμένα οι καταραμένοι, στη φωτιά την αιώνια, την ετοιμασμένη για το Διάβολο και τους αγγέλους του (δεν είχε ετοιμαστεί η φωτιά για τους ανθρώπους, αλλά οικειοθελώς κάποιοι οδηγούνται σ' αυτήν). Γιατί πείνασα και δε μου δώσατε να φάω, δίψασα και δε μου δώσατε να πιω, ήμουν ξένος και δεν με περιμαζέψατε, γυμνός και δεν με ντύσατε, ασθενής και σε φυλακή και δεν μ' επισκεφτήκατε". Τότε θα αποκριθούν και αυτοί λέγοντας: "Κύριε, πότε σε είδαμε να πεινάς ή να διψάς ή ξένο ή γυμνό ή ασθενή ή σε φυλακή και δε σε διακονήσαμε"; Θα αποκριθεί σ' αυτούς λέγοντας: "Αλήθεια σας λέω, εφόσον δεν το κάνατε σ' έναν από αυτούς τους ασήμαντους, ούτε σ' εμένα το κάνατε". Ανακοινώνει ο Κριτής στους άδικους (εδώ υποκρύπτονται και οι Φαρισαίοι, οι οποίοι ενδιαφερόντουσαν μόνο για τους τύπους και τις διατάξεις του Νόμου, ήσαν σκληροί και αισθάνονταν να εξαιρούνται από το

ουράνιο δικαστήριο) ότι στην ουσία αυτοκαταδικάζονται στην αιώνια κόλαση (το μαρτύριο της μη κοινωνίας με το Θεό, της στέρησης της αγάπης Του), διότι δεν έντυσαν, δεν τάισαν, δεν πότισαν, δεν περιποιήθηκαν, δεν επισκέφθηκαν τον ίδιο τον Θεό, με την έννοια πως καθόλου δεν βοήθησαν όσους βρίσκονταν σε ανάγκη, αλλά παρέμειναν υποκριτές και άρρωστα θρησκευόμενοι άνθρωποι, νομίζοντας πως έχουν τον Θεό στο τσεπάκι τους, ίσως γιατί θεωρούσαν και θεωρούν κάποιοι εαυτούς ως εκλεκτούς και γιατί τελούν συχνά τις θρησκευτικές τους υποχρεώσεις.

Δεν είναι τυχαίο επίσης ότι οι δίκαιοι της παραβολής ρώτησαν τον Κύριο «πότε τα κάναμε όλα αυτά;» Που σημαίνει ότι έδρασαν και δρουν με ανιδιοτέλεια, κατά συνείδηση και λόγω της υγιούς φύσης τους, όχι με ατομικό συμφέρον, ή επειδή 'πρέπει' να υπηρετήσουν κάποια εξωτερικά επιβαλλόμενη θεία εντολή. Όσοι εξ αριστερών αποκόπηκαν από τον Παράδεισο στη παρούσα διήγηση είναι όχι μόνο όσοι έκαναν το κακό, αλλά και όσοι δεν έκαναν το καλό όταν τους δόθηκε η ευκαιρία, όσοι έμειναν με χέρια αδειανά, όσοι παρέμειναν ως απλοί θεατές της κακίας και αναισθησίας (ή τα συγκάλυψαν), ενώ μπορούσαν να βοηθήσουν. Το σημαντικό της παραβολής είναι επίσης πως η τελική κρίση των ανθρώπων θα γίνει με το σώμα τους, αφού άλλωστε η αιώνια ζωή θα είναι ψυχοσωματική και όχι μόνο ψυχική. Σε κάθε θεία Λειτουργία εξάλλου, το Σύμβολο της Πίστεως αναφέρει: «Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος». Ανάσταση με τα δικά μας και πάλι σώματα, που θα είναι όμως πνευματικά και άφθαρτα και δεν θα υπόκεινται πλέον στην βιολογία τους. Η αναμονή για την μέλλουσα δικαιοσύνη του Θεού δεν μπορεί να βιώνεται ως απραξία, αλλά ως ενεργητική παρουσία στα δρώμενα του κόσμου. Όποιος δεν αγαπά έμπρακτα τον συνάνθρωπό του (τον οποίον άλλωστε βλέπει) δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι αγαπά τον Θεό (τον οποίον εξάλλου δεν βλέπει), επισημαίνει ο ευαγγελιστής Ιωάννης (Α' Ιω. 4,20-21). Και ο εξάισιος Παύλος, στην Α' προς Κορινθίους επιστολή του, μας νουθετεί λέγοντας πως και τα σπουδαιότερα χαρίσματά μας είναι άχρηστα χωρίς την αγάπη (13ο κεφ.). Χριστιανός σημαίνει να βλέπεις στο πρόσωπο του άλλου τον ίδιο τον Χριστό, να βιώνουμε αδελφική ενότητα χωρίς διακρίσεις. Όποιος μένει στα λόγια μόνο, δεν αγαπά αληθινά. Όλοι εξάλλου χρειαζόμαστε αγάπη, που δίνει νόημα και αξία στη ζωή, χαρά και διέξοδο στα ανθρώπινα. Η Εκκλησία έκανε διαχρονικά την φιλανθρωπία παράδειγμα προς μίμηση. Από τα πρωτοχριστιανικά άλλωστε χρόνια οι πιστοί προσφέρουν πολλές φορές από το υστέρημά τους. «Νηστεύσωμεν ίνα ελεήσωμεν», ήταν το σύνθημα της αρχαίας Εκκλησίας, κατά την περίοδο ιδίως του Πάσχα. Οι Πατέρες της Εκκλησίας προτρέπουν σε εκδηλώσεις αγάπης ανεξαρτήτως εθνικότητας και πίστης. Αυτοί οι αγνοί, με απλότητα ψυχής και ταπεινοί άνθρωποι της πράξης σώζονται, και όχι απαραίτητα: οι επαγγελματίες της θρησκείας, όσοι θεωρητικά και συναισθηματικά πιστεύουν, ή ακόμη οι ικανοί διαχειριστές του λόγου και της γνώσης, οι επίπλαστα θρησκευόμενοι και οι τηρητές ορισμένων κανόνων.

«Και θα πάνε αυτοί (οι άδικοι), καταλήγει ο Χριστός, σε κόλαση αιώνια, ενώ οι δίκαιοι σε ζωή αιώνια». Αυτά όλα μπορούν να συμβούν στον καθένα ανά πάσα στιγμή, είτε με τη μορφή του προσωπικού θανάτου-κοίμηση είτε ως τελική Κρίση όλης της ανθρωπότητας στη Δευτέρα Παρουσία Του. Απαιτείται λοιπόν συνεχής

πνευματική επαγρύπνηση και μετάνοια. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι δεν καταδικάζει αλλά και δεν σώζει νομικά ο Θεός, αλλά τόσο ο παράδεισος (η θέα του ακτίστου θείου φωτός δια του Χριστού και εν τω Χριστώ) όσο και η κόλαση (η βίωση του ιδίου ακτίστου φωτός από τους αμετανόητους ως άσβεστης πνευματικής φωτιάς) προκύπτουν από τη διαφορετική στάση και θέληση των ανθρώπων απέναντι σ' Αυτόν και στους άλλους. Δεν κολάζει δηλαδή ο Θεός, αλλά ο καθένας από εμάς αγιάζεται ή κολάζεται ανάλογα με την αποδοχή ή άρνηση της αγάπης, του ζωογόνου φωτός του Χριστού, το σπάσιμο ή όχι του εγωιστικού κάστρου που μας διακατέχει, της κοινωνίας των προσώπων, για τα οποία ο άνθρωπος είναι κατασκευασμένος εξ αρχής. Τονίζουμε και πάλι ότι τα δικά μας έργα μάς κρίνουν και όχι κάποιος, δήθεν δικαστής, Θεός. Ο παράδεισος και η κόλαση διαμορφώνονται από αυτή τη ζωή και ένεκα της δικής μας βούλησης. Με τον ίδιο τρόπο που η κληματόβεργα (οι πιστοί) αν αποκοπεί από το κλήμα (τον Χριστό) χάνει την ικμάδα της και τους χυμούς της ζωής, ξεραίνεται και οι βέργες αυτές ρίχνονται στη φωτιά. Ενώ όσοι μένουν ενωμένοι με το αμπέλι, την άκτιστη Χάρη του Κυρίου, δίνουν άφθονο καρπό στην παρούσα ζωή, αλλά και θα φωτοβολούν, ενωμένοι μαζί Του, στο ανέσπερο φως της θείας βασιλείας κατά την μέλλουσα ζωή (Ιω. 15,1-8).

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ:

«Κήρυγμα και Θεολογία», Γεωργίου Πατρώνου, τόμος β', Αποστολική Διακονία, 2003

«Κυριακοδρόμιο», εκδ. Άρτος Ζωής, Αθ. 2011

«Ορθόδοξα μηνύματα», Σταύρου Φωτίου, εκδ. Γρηγόρης, Αθ. 2000

«Το κατανυκτικό Τριώδιο», Νικολάου Νευράκη, Αθ. 1995

«Λόγος και ύπαρξη», Κων/νου Γρηγοριάδη, έκδ. β', τ. α', εκδ. Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος, Αθήνα